

NEPAGEIDAUJAMŲ ĮVYKIŲ STEBĖSENA IR JAI ĮTAKĄ DARANTYS VEIKSNIAI STACIONARINĖS ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS TEIKIANČIOSE ĮSTAIGOSE

Tyrimo vadovė dr. Rolanda Valintėlienė.

Atsakinga vykdytoja Ada Ibijanskaitė (iki 2022 m. birželio mėn.).

Tyrimo atsakingam vykdytojui išėjus iš darbo, projekto ataskaitą parengė Justina Avelytė, Evelina Navikonytė, Virginija Kanapeckienė ir Eimantė Zolubienė.

Tyrimo vykdymo laikotarpis – 2022 m.

Tyrimo pagrindimas. Nepageidaujamus įvykius (toliau – NĮ) patiria kas dešimtas hospitalizuotas pacientas. NĮ mažinimas asmens sveikatos priežiūroje jau kelis dešimtmečius yra visų pasaulio valstybių rūpestis. Lietuvoje daugiau nei pusė asmens sveikatos priežiūros įstaigų (ASPI) neregistruoja NĮ. Stebimas ypač menkas ambulatorinių ASPI įsitraukimas į NĮ stebėseną. Todėl buvo aktualu išsiaiškinti priežastis, kodėl neregistruojami NĮ.

Tyrimo tikslas. Įvertinti NĮ stebėseną ir jai įtaką darančius veiksnius stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiose įstaigose.

Tyrimo uždaviniai

1. Išanalizuoti NĮ valdymo situaciją ligoninėse.
2. Įvertinti pacientų saugos kultūros elementus, darančius įtaką NĮ registravimui ligoninėse.

Tyrimo metodika. Atlikti 3 tyrimai (2 kiekybiniai ir 1 kokybinis). Kiekybiniams tyrimams naudoti 2 klausimynai: tyrėjų parengtas klausimynas ligoninių administracijos atstovams, susidedantis iš 20 klausimų, ir sveikatos priežiūros specialistams skirtas klausimynas, sudarytas vadovaujantis JAV sveikatos priežiūros kokybės ir tyrimų agentūros (AHRQ) parengta metodika (ligoninių apklausa apie pacientų saugos kultūrą). Kokybiniam tyrimui naudota tyrėjų parengta pusiau struktūrizuota individualaus interviu schema ligoninių sveikatos priežiūros specialistams. Kiekybiniame tyrime, kurio tikslas buvo įvertinti nepageidaujamų įvykių valdymo situaciją ligoninėse, iš 75 šalies ligoninių tyrime dalyvavo 69 ligoninės (92 proc.). Gautos 69 užpildytos anketos. Antrame kiekybiniame tyrime, kurio tikslas buvo įvertinti pacientų saugos kultūrą ligoninėse, planuota apklausti 377 ligoninių specialistus. 21 ligoninė pakviesta dalyvauti tyrime. Gautos 19-os ligoninių 432-ų sveikatos specialistų užpildytos anketos. Kokybiniam tyrimui, kuriuo siekta įvertinti veiksnius, turinčius įtakos nepageidaujamų įvykių registravimui ligoninėse, dalyvavo 6 sveikatos priežiūros specialistai.

Rezultatai. Išanalizavus NĮ valdymo situaciją ligoninėse išryškėjo, kad beveik visos tyrime dalyvavusios ligoninės (išskyrus vieną) teigė dalyvaujančios NĮ registravime bei teikiančios duomenis nacionaliniu lygmeniu koordinuojančiai institucijai. 2020 m. ligoninėse užregistruotų NĮ skaičius svyravo nuo 0 iki 1565, mediana – 3 NĮ. Tik kiek daugiau nei trečdalis ligoninių darbuotojų registruoja NĮ Visuomenės sveikatos informacinėje sistemoje (43,5 proc. tebenaudoja popierines registravimo formas). Daugumoje ligoninių už NĮ registravimą bei valdymą yra atsakingas įstaigoje dirbantis auditorius arba audito skyrius / tarnyba. Beveik visose ligoninėse yra įstaigos vadovo nustatyta tvarka, pagal kurią įstaigoje vykdoma

NĮ stebėseną ir valdymą. Trečdalis tyrime dalyvavusių ligoninių pačios organizuoja darbuotojų mokymus pacientų saugos ir NĮ valdymo klausimais, pusė ligoninių dalyvauja kitų institucijų organizuojamuose mokymuose, kas penkta ligoninė išsakė tokio pobūdžio mokymų trūkumą. Nustatyta, kad kiek daugiau nei pusė ligoninių savo veiklos planuose nėra nusimačiusios priemonių NĮ valdymui tobulinti.

Įvertinus pacientų saugos kultūros elementus, darančius įtaką NĮ registravimui ligoninėse, nustatyta, kad iš visų pacientų saugos sudedamųjų dalių respondentai geriausiai įvertino komunikaciją apie klaidas ir komandinį darbą, blogiausiai – personalą ir darbo tempą. 59 proc. respondentų per paskutinius 12 mėn. neužregistravo nei vieno NĮ, daugiau nei 10 NĮ užregistravo tik 6,3 proc. Pacientų kultūros vertinimas buvo šiek tiek geresnis skyriuje, kuriame dirba respondentai, nei ligoninėje. Kokybiniame tyrime dalyvavusių gydytojų ir slaugytojų nuomone, NĮ registravimą ligoninėse stabdo skirtingo lygmens kliūtys, susijusios su individualiomis sveikatos priežiūros įstaigų specialistų savybėmis (motyvacijos ir NĮ registravimo prasmės suvokimo trūkumu, asmeninės baismės baime, papildomo darbo krūvio vengimu ir pan.), organizacinėmis problemomis (lyderystės stoka, pasekmių įstaigai baime, informacijos trūkumu ir t. t.) ir sisteminiais iššūkiais, pvz., apibrėžimų ir procedūrų neaiškumais ir sensacionalizmu žiniasklaidoje. Informantų nuomone, gydymo įstaigų specialistų švietimas, jų motyvacijos didinimas, tinkamų darbo sąlygų sukūrimas ir pasitikėjimu paremtos kultūros kūrimas yra vienos iš svarbiausių sričių, kurias stiprinant galima tikėtis aktyvesnio NĮ registravimo.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Visuomenės sveikatos technologijų centro Visuomenės sveikatos inovacijų skyriaus vadovė Virginija Kanapeckienė mob. 8 649 51 350, el. p. virginija.kanapeckiene@hi.lt arba specialistė Evelina Navikonytė mob. 8 649 54 508, el. p. evelina.navikonyte@hi.lt.